2020-30-RE

Causa 2020-30-RE

(Badia Morell c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 202-2020. Recurs d'empara

Aute del 9 de juny del 2020

BOPA núm. 83, del 17 de juny del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 23 de març del 2020, per la representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 24 de gener del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, contra els autes del 30 d'agost del 2019 i de l'11 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 9 de març del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a obtenir una resolució judicial motivada i fonamentada en Dret i no arbitrària, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari que en les diligències prèvies núm. 8000132/2018 s'ha produït una vulneració del dret a la jurisdicció de la recurrent, que la reposi en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries i que declari la responsabilitat de l'Estat per l'error comés;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc del litigi que oposa la Sra. Montserrat Badia Morell al Comú de la Massana amb motiu de la finalització de l'arrendament del telecabina d'Arinsal, així com del terreny adjacent, i arran de diverses resolucions administratives del Comú esmentat que segons el parer de la demandant l'obligaven a una cessió gratuïta de les seves propietats, aquesta va presentar una querella criminal contra el cònsol major de la Massana, Sr. David Baró Riba, per uns presumptes delictes de

coaccions i de prevaricació d'autoritat.

1.2. El 24 de gener del 2019, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit aquella querella criminal (Diligències prèvies 8000132/2018).

1.3. La representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta inadmissió a tràmit, i, el 30 d'agost del 2019, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava l'aute de la Batllia.

1.4. La representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell va presentar un incident de nul·litat per tal com considerava que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.5. Si bé el Tribunal de Corts va estimar la prova documental proposada per la representació processal de la recurrent (aute del 8 de novembre del 2019), l'11 de novembre del 2019, va desestimar l'incident de nul·litat esmentat.

1.6. Fonamentant-se en el procediment de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, la representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell va presentar un recurs contra aquest darrer aute del Tribunal de Corts, i, el 9 de març del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava no admetre a tràmit aquest recurs.

1.7. El 23 de març del 2020, la representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell va interposar un recurs d'empara contra totes les decisions que s'acaben de ressenyar, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a obtenir una resolució judicial motivada i fonamentada en Dret i no arbitrària.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent considera que la motivació dels tribunals ordinaris de la jurisdicció penal per inadmetre a tràmit la seva querella criminal no és lògica, ni raonable, ja que aquests addueixen que el seu litigi civil amb el Comú de la Massana, derivat d'un contracte d'arrendament del 14 de novembre de 1997, es troba actualment *sub iudice* i que no poden entrar en la qualificació de la naturalesa jurídica, ni en l'extensió d'aquest contracte.

- Segons el seu parer, no s'ha tingut en compte el caràcter preferent de l'ordre jurisdiccional penal establert a l'article 62 de la Llei qualificada de la Justícia i destaca que no es demana la qualificació del contracte, ni la determinació de la seva naturalesa, sinó l'enjudiciament de l'actuació delictiva del querellat en el marc de l'expiració del contracte esmentat.

- Considera que el querellat va dictar una resolució administrativa en el marc d'un contracte de dret privat, i, per tant, sense observar les prescripcions legals i sense ser-ne competent, sent aquesta la causa més clara de prevaricació.

- Els tribunals penals ordinaris retreuen a aquesta part no haver inclòs en la querella els membres

del Consell de Comú de la Massana, òrgan col·legiat que va adoptar algunes decisions objecte de la querella. Tanmateix, la recurrent al·lega que el representant legal del Comú és el cònsol, càrrec institucional al qual es va adreçar la querella.

- Després de citar la jurisprudència constitucional, conclou que les resolucions impugnades no estan fonamentades en Dret, donen unes argumentacions irraonables des de les perspectives lògica i jurídica apartant-se completament de les pautes seguides per la *communis opinio* dels juristes, esdevenint, doncs, arbitràries.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari que en les diligències prèvies núm. 8000132/2018 s'ha produït una vulneració del dret a la jurisdicció de la recurrent, que la reposi en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries i que declari la responsabilitat de l'Estat per l'error comés.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal exposa que coincideix amb el Tribunal de Corts en considerar que no havia quedat acreditat que els fets denunciats tinguessin una rellevància en l'esfera penal i afegeix que aquest supòsit no comporta la vulneració de cap aspecte del dret a la jurisdicció, el qual no s'ha de confondre amb el dret a l'obtenció d'una decisió favorable als interessos de la part querellant.

- Destaca que la part que insta l'incident de nul·litat basa tota la seva argumentació en el fet que el contracte en litigi és un contracte privat, malgrat que el contracte mateix precisa que és un contracte de naturalesa pública.

- Recorda que tota causa de nul·litat o d'anul·labilitat d'una decisió administrativa no implica necessàriament que aquesta sigui arbitrària i, encara menys, constitutiva de prevaricació en absència d'indicis concrets.

- Afegeix que s'ha d'aplicar el principi de mínima intervenció de la justícia penal per evitar el risc de paràlisi del funcionament de les institucions. Per tant, malgrat el principi de prevalença de la jurisdicció penal, no es pot obviar la competència de la jurisdicció civil o administrativa dels tribunals.

- Per tant, la Sala Penal considera que el recurs contra l'incident de nul·litat desestimat pel Tribunal de Corts no té fonament i, per aquest motiu, l'inadmet a tràmit d'acord amb l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La demanda d'empara que origina aquest procediment atribueix la vulneració del seu dret fonamental a la jurisdicció, a l'aute de la Batllia –Secció d'Instrucció Especialitzada 1- del 24 de gener del 2019 que no va admetre a tràmit una querella interposada per la recurrent i va decretar l'arxiu de les corresponents actuacions penals. Aquesta decisió va ser confirmada per l'aute del Tribunal de Corts del 30 d'agost del 2019 que va esdevenir ferm. Presentat el corresponent incident de nul·litat, el Tribunal de Corts, mitjançant un aute de l'11 de novembre del 2019, va considerar que no s'havia produït cap infracció amb rellevància constitucional i va desestimar l'incident. Es va formular recurs d'apel·lació i el Tribunal Superior de Justícia -Sala Penal- després d'efectuar diverses

consideracions, va decidir no admetre'l a tràmit en aplicació de l'apartat quart de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials en la redacció que li va donar la darrera modificació. Correspon, doncs, analitzar la correcció constitucional de l'aute de la Batllia que va resoldre no admetre a tràmit *in limine litis*, la querella presentada per la recurrent, així com si s'ha donat resposta suficient i fonamentada en Dret a les seves pretensions exercitades en el recurs d'apel·lació i en les dues instàncies de l'incident de nul·litat. Aquest i només aquest és el perímetre jurídic del qual no es pot moure el Tribunal Constitucional en l'examen d'aquest recurs d'empara.

3.2. No obstant l'anterior, resulta ja apuntada als antecedents d'aquesta resolució i resta corroborada amb la lectura de les actuacions acompanyades al recurs d'empara, la idea segons la qual la família troncal de la recurrent té una llarga i rica història jurídica, tant natural com conflictiva. En són fites significatives: a) un fideïcomís familiar, institució típica de les Valls d'Andorra i de les Valls Pirinenques Catalanes, rebuda *more itallico* del sistema del *ius commune*, ordenat pel Sr. Nicolau Busquets en el seu testament del 7 de gener de 1695; b) una manifestació d'herència i adjudicació de béns en pagament de llegítima, efectuada per la mare de la recurrent i el seu germà, davant el notari Marc Vila Riba, el 7 de maig de 1993; c) el contracte del 14 de novembre de 1997 entre la mare de la recurrent i el seu germà, per tant oncle d'ella, d'una banda, i el Comú de la Massana, de l'altra; d) el procés civil tramitat amb el número 6000436/2017 davant la Secció Civil del Tribunal de Batlles a instància de la mare de la recurrent contra el seu germà, el Comú de la Massana i el Sr. Francisco Felipe Val; e) un altre procés civil a instància de l'actual recurrent en empara contra el Comú de la Massana, davant la Secció Civil del Tribunal de Batlles (número 2000083/2018); f) un expedient administratiu instat pel Comú de la Massana contra la recurrent; g) una demanda administrativa presentada per la recurrent davant el Comú de la Massana que es tramita davant la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles (número 10000337/2018); i, h) una querella instada també per la recurrent contra el cònsol major de la Massana, amb data 29 de novembre del 2018 i que va ser inadmesa a tràmit per l'aute del 24 de gener del 2019, que és un d'aquells contra els quals s'interposa aquest recurs d'empara. Les altres controvèrsies jurídiques, tot i la seva importància intrínseca en el marc del conflicte de base entre les diverses parts, resulten totalment alienes al *thema iudicandi* d'aquest procediment d'empara.

3.3. L'aute de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia d'Andorra del 24 de gener del 2019 va decidir no admetre a tràmit la querella formulada per la recurrent, argumentant en dret la seva decisió en un extens fonament jurídic al qual no se li pot fer cap retret des d'una perspectiva constitucional. I, el mateix succeeix respecte de l'aute del Tribunal de Corts del 30 d'agost del 2019 que desestima el recurs d'apel·lació interposat contra l'aute de la Batllia esmentat. Fins a aquest moment no s'havia plantejat cap qüestió de natura constitucional. Aquesta apareix per primera vegada en l'incident de nul·litat i es concreta en l'al·legació de la vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una resolució judicial motivada i no arbitrària. L'aute del Tribunal de Corts de l'11 de novembre del 2019 desestima aquest incident sobre la base d'uns fonaments jurídics sòlids i respecte dels quals tampoc es pot tenir dubtes rellevants. Finalment, l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 9 de març del 2020 inadmet a tràmit el recurs d'apel·lació interposat contra la desestimació de l'incident de nul·litat fent ús de la facultat conferida per l'apartat 4t de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials. En efecte, l'article esmentat possibilita que la Sala competent no admeti el recurs si considera motivadament que no té cap fonament. I així ho entén la Sala Penal en el seu aute del 9 de març del 2020 motivant la seva resolució en la manca de fonament i en la reiteració de l'argumentació de la part.

3.4. Com ha assenyalat aquest Tribunal en la sentència del 20 de gener del 2020, recaiguda en la causa 2019-67-RE: a) el dret a la jurisdicció és un dels drets anomenats "*de prestació*", és a dir, es tracta d'un dret fonamental "*de configuració legal*"; i, b) tenir dret a l'obertura d'un procés no implica

automàticament que el procés hagi de desenvolupar-se fins a la resolució definitiva, especialment en el procés penal, sinó que només implica el dret *ut procedatur* que finalment s'identifica amb el dret a una decisió jurisdiccional raonada sobre les seves pretensions, les quals no necessàriament han de ser estimades, i es pot donar lloc tant a la inadmissió de la querella com al sobreseïment de les actuacions o al seu arxiu. Així ho han establert, entre d'altres, els autes del 9 d'abril del 2018, recaigut en la causa 2018-3-RE, i del 7 de maig del 2018, recaigut en la causa 2018-7-RE.

3.5. Per tant, en seu constitucional, és procedent només prendre la decisió respecte a si les resolucions dictades en l'ordre jurisdiccional penal van ser degudament fonamentades en Dret, amb independència de si són compartides per les parts o especialment per aquella que veu rebutjades les seves pretensions. Fonamentar en Dret una decisió vol dir estrictament que l'activitat intel·lectual de l'òrgan que l'adopta ha dut a terme una aplicació de la legalitat que pot ser considerada com a basada en criteris jurídics, perquè no porta a conclusions arbitràries, absurdes, irraonables o il·lògiques, ans al contrari, respon a criteris de lògica formal i de lògica jurídica. Com ja ha manifestat aquest Tribunal, en nombroses resolucions, no es tracta d'exigir als òrgans judicials una argumentació extensa, exhaustiva o detallada que respongui a totes i a cadascuna de les al·legacions de les parts, ni d'impedir la fonamentació suficient tot i que resulti concisa i breu. I aquesta suficiència es relaciona amb el fet que la decisió no produeixi indefensió a la part a qui afecti.

3.6. L'aute del Tribunal de Corts de l'11 de novembre del 2019 que resol en primera instància l'incident de nul·litat sintetitza l'argumentació de la demandant i rebutja que els fets relatats a la querella constitueixin cap il·lícit penal, ni impliquin cap conflicte de jurisdiccions, ni conformin cap prejudicialitat entre els diversos ordres judicials, citant l'aute d'aquest Tribunal del 15 de març del 2011, recaigut en la causa 2010-41-RE. D'altra banda, l'aute del Tribunal de Corts del 30 d'agost del 2019, en confirmar l'aute de la Batllia del 24 de gener del 2019, ratifica la fonamentació jurídica d'aquest i la desenvolupa encara més, mantenint que la qüestió sotmesa a enjudiciament ha de ser resolta en ordres jurisdiccionals diversos del penal en el qual ha estat plantejada. I aquesta argumentació no pot ser en absolut considerada absurda, arbitrària o incongruent, ni incorre en cap error rellevant i no du a conseqüències il·lògiques o incoherents, ans al contrari, s'acomoda a les exigències de l'aplicació jurídica en plena conformitat a les exigències constitucionals. Per consegüent, el recurs d'empara ha de ser inadmés a tràmit per falta manifesta de contingut constitucional.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-30-RE presentat per la representació processal de la Sra. Montserrat Badia Morell contra l'aute del 24 de gener del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, contra els autes del 30 d'agost del 2019 i de l'11 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 9 de març del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 de juny del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caullet
Magistrat